

Nr 206.

Av herr Sjödahl m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1941/42 till folk- och småskoleseminarier m. m.

I proposition nr 177 till innevarande års riksdag föreslås sådan inskränkning av folk- och småskoleseminariernas verksamhet under läsåret 1941/42, att en del av seminariernas lärare vid bifall till förslaget icke under nämnda läsår kunna erhålla full tjänstgöring vid vederbörande seminarium. Detta gäller åtskilliga ämneslärare och lärare i övningsämnen. I viss utsträckning beräknas de kunna få sin tjänstgöring utfylld genom tjänstgöring vid andra läroanstalter.

Vad de ordinarie ämneslärarna angår, skulle inskränkningen av seminariernas verksamhet för dem icke medföra några menliga ekonomiska konsekvenser, då deras lön är fixerad. Annorlunda ställer det sig för de ordinarie övningslärarna. Dessa lärare, med undantag av trädgårdslärarna, avlönas nämligen efter en rörlig löneskala, som i stort sett endast tar hänsyn till antalet tjänstgöringstimmar. Ehuru de ha ordinarie anställning, ha de endast en högst obetydlig fast lön. Så länge ett seminariums organisation icke ändras, betyder denna deras särställning i lönehänseende mindre. Deras tjänstgöring är då år från år tämligen likartad, och deras avlöning är därför också ganska konstant. Vid en inskränkning av seminarieorganisationen, sådan som den nu planerade, kan deras lön komma att minska på ett för dem ytterligt kännbart sätt.

Skolöverstyrelsen har i sitt förslag angående verksamheten vid seminarierna under nästa budgetår beaktat dessa svårigheter för seminariernas övningslärare. Överstyrelsen framhåller, att flera skäl tala för att en snar utredning borde verkställas rörande övningslärarnas avlöningsförhållanden, varvid särskilt borde undersökas, huruvida icke avlöningen kunde göras mindre beroende än nu av växlingarna i tjänstgöringens omfattning. Då emellertid en sådan omläggning av lönesystemet icke kunde hinna komma till stånd före nästkommande läsår, föreslår överstyrelsen för läsåret 1941/42, att kompensation för förlorade löneförmåner måtte beredas de lärare, som icke kunna erhålla fyllnadstjänstgöring vid seminariet eller annan läroanstalt. Vad angår storleken av denna kompensation uttalar överstyrelsen, att goda skäl kunna anföras för ett personligt lönetillägg lika stort som vederbörande lärares löneminskning, men att under nuvarande förhållanden lönekomensationen torde kunna begränsas till två tredjedelar. Till grund för beräkningen skulle därvid enligt överstyrelsens slutgiltiga förslag läggas det högsta antal veckotimmar, som läraren visat sig ha undervisat

vid seminariet under något av läsåren 1938/39—1940/41. Till överstyrelsens ståndpunkt rörande lönetillägg har allmänna lönenämnden anslutit sig.

Departementschefen understryker, att det nuvarande systemet för avlöning av övningslärare är ägnat att framkalla obilliga konsekvenser vid en sammankrympning av skolorganisationen. Han anser sig emellertid icke i förevarande sammanhang böra ingå på frågan om revision av det nuvarande lönesystemet, vilken fråga i första hand fölle under chefens för finansdepartementet bedömande. Däremot har han icke något att erinra mot att de övningslärare, som lida löneminskning på grund av den begränsade elevintagningen, må komma i åtnjutande av en skälig lönekompensation. Denna kompensation anser han böra utgå enligt riktlinjer, angivna av statskontoret. Dessa innebära, att en kompensation med två tredjedelar må medgivas, om och i den mån undervisningen nedgår med mer än 20 procent under det högsta antal veckotimmar, som läraren visat sig ha undervisat under något av läsåren 1938/39—1940/41.

Vad i propositionen sålunda föreslås kan enligt vår mening icke anses innebära en skälig lönekompensation till de lärare i övningsämnen vid seminarierna, som oförskyllt lida ekonomiskt avbräck genom seminarieorganisationens reduktion. Förslaget innebär, att en sådan lärare kan få sina löneinkomster reducerade med en femtedel utan att få någon som helst kompensation. Först om reduktionen blir ännu större, kan han å det överskjutande beloppet erhålla en kompensation med två tredjedelar. Detta synes oss vara att behandla ifrågavarande lärare alldeles för snävt.

Skolöverstyrelsens ovan refererade förslag, som ansluter sig till grunderna i kungl. kungörelsen 1936: 442, erbjuder enligt vår mening seminariernas övningslärare en kompensation, som under nuvarande förhållanden kan anses skälig. Men även ett beslut i enlighet med detta för nämnda lärare gynnsammare förslag kan icke betraktas som tillfredsställande, om man ser frågan på längre sikt. En utredning bör, som skolöverstyrelsen framhållit, anställas rörande övningslärarnas avlöningsförhållanden. Framhållas må, att före sista löneregleringen var dessa lärares lön icke på samma sätt glidande som nu. Så hade exempelvis en gymnastiklärare vid folkskoleseminarium en avlöning som var anpassad efter en tjänstgöringsskyldighet av 26 veckotimmar. Vid högre tjänstgöring erhöll han särskilt arvode för overtimmarna. Men om tjänstgöringen sjönk under 26 veckotimmar, inverkade detta icke på hans fastställda lön.

Med hänvisning till ovanstående få vi hemställa, att riksdagen måtte besluta,

dels att för läsåret 1941/42 en kompensation med två tredjedelar av löneminskningen må beredas de ordinarie övningslärare vid folk- och småskoleseminarierna, som få sina tjänstgöringstimmar minskade genom den begränsade elevintagnin-

gen och som icke kunna få fyllnadstjänstgöring vid vederbörande seminarium eller vid annan läroanstalt, samt att till grund för beräkningen av löneminskningen må läggas det högsta antal veckotimmar, som läraren visat sig ha undervisat vid seminariet under något av läsåren 1938/39—1940/41, och

dels att hos Kungl. Maj:t göra hemställan om snar utredning rörande övningslärarnas avlöningsförhållanden, varvid särskilt bör undersökas, huru avlöningen må kunna göras mindre beroende än nu av växlingarna i tjänstgöringens omfattning.

Stockholm den 17 april 1941.

Edgar Sjödahl.

David Norman.

Elon Andersson.

C. Fr. Carlström.
